नान्यःपंथाअयनायविद्यतइतिश्रुत्वातूष्णींभूतउपासीतनचेष्टेन्मनसापिच उपावर्तस्वतद्ब्रह्मअंतरात्मनिविश्रुतमितिप्रागुक्तप्रकारेणआत्मानमनुसंदधानस्तमनवाप्यमानावर्णान्नाडीमार्गान्अंतर्हृदयेपश्यन्पृच्छति आभातीति सद्ब्रह्मणोरूपंयोविद्वानत्रहृदयेपश्यतिसशुक्लादिरूपमिवअनवस्थितरूपंब्रह्मपश्यति अतःकथंरूपंकीदृक्रूपंतदक्षरंव्यापकंअमृतमविनाशिपदंपदनीयंतद्ब्रूहीतिशेषः काद्रवंकुत्सितःपरपीडकःद्रवोगतिर्यस्यसकाद्रवोधूमःतद्वर्णंकाद्रवं कद्रुपिंगलंतद्वर्णं श्रूयंतेचब्रह्ममार्गेरूपाणि तस्मिन्शुक्लमुतनीलमाहुःपिंगलंहरितंलोहितंचएषपंथाब्रह्मणाहानुवित्तस्तेनैतिब्रह्मवित्पुण्यकृत्तैजसश्चेति ॥ २५॥ उत्तरमाह आभातीति ब्रह्ममार्गेयद्यपिशुक्लादिरूपाणिभांतितथापियत्तद्ब्रह्मणोरूपंतत्पृथिव्यादिषुनास्ति अशब्दमस्पर्शमरूपमव्ययंतथाऽरसंनित्यमगंधवच्चयदितितत्रशब्दादीनांनिषेधात्तेषांचशब्दादिमत्त्वात् रूपांतराणितुब्रह्मप्राप्तिचिह्नानिनतुब्रह्मरूपाणि तथाचश्रुतिः नीहारधूमार्कानिलाऽनलानांखद्योतविद्युत्स्फटिकशशीनां एतानिरूपाणिपुरःसराणिब्रह्मण्यभिव्यक्तिकराणियोगेइति समुद्रेसंसारसागरेएनंपरमात्मानंसलिलंसलिलोपलक्षितःपंचभूतात्मकोदेहःनबिभर्ति जीवानामिवब्रह्मणउपाधिजंदुःखंनास्तीत्यर्थः यद्वासामुद्रेजलेएतद्रूपंनास्तीत्यर्थः ॥ २६ ॥ नतारकास्वितिरूपादिराहित्यस्यैवप्रपंचः ॥ २७॥

धृतराष्ट्रउवाच आभातिशुक्लमिवलोहितमिवाथोकृष्णमथांजनंकाद्रवंवा ॥ सद्ब्रह्मणःपश्यतियोत्रविद्वान्कथंरूपंतदमृतमक्षरंपदं॥ २५॥ सनत्सुजात उवाच आभातिशुक्लमिवलोहितमिवाथोकृष्णमायसमर्कवर्णं॥ नपृथिव्यांतिष्ठतिनांतरिक्षेनैतत्समुद्रेसलिलंबिभर्ति ॥ २६ ॥ नतारकासुनचविद्युदाश्रितंनचाभ्रेषुदृश्यतेरूपमस्य॥ नचापिवायौनचदेवतासुनैतच्चंद्रेदृश्यतेनोतसूर्ये॥ २७॥ नैवर्क्षुतन्नयजुष्षुनाप्यथर्वसुनदृश्यतेवैविमलेषुसामसु॥ रथंतरेबार्हद्रथेवापिराजन्महाव्रतेनैवदृश्येद्ध्रुवंतत्॥ २८॥ अपारणीयंतमसःपरस्तात्तदंतकोप्येतिविनाशकाले॥ अणीयोरूपंक्षुरधारयासमंमहच्चरूपंतद्वैपर्वतेभ्यः ॥ २९॥ साप्रतिष्ठातदमृतंलोकास्तद्ब्रह्मतद्यशः॥ भूतानिजज्ञिरेतस्मात्प्रलयंयांतितत्रहि॥ ३०॥

नामरूपात्मकेप्रपंचेसतितद्रहितत्वंब्रह्मणोवक्तुंरूपप्रपंचादन्यत्वमुक्तानामप्रपंचादप्यन्यत्वमाह नैवर्क्षुतदित्यादिना तदित्यनेनअर्थात्ब्रह्मणोनामनिर्दिश्यते विमलेषुवैश्वानरसामादिषु रथंतरेबार्हद्रथेचपृष्ठ्यसामनी महाव्रतेयज्ञविशेषेपिनैवतद्दृश्येत्पश्येत् कर्मभिरपितद्दर्शनंनप्राप्यतेइत्यर्थः नास्त्यकृतःकृतेनेतिश्रुतेः अकृतःमोक्षःकृतेनकर्मणानास्तीतिश्रुत्यर्थः यतःतद्ध्रुवंनित्यं ॥ २८ ॥ अपारणीयंअनतिक्रमणीयं अहेयत्वात् तमसःअज्ञानरूपादुपाधेःपरस्तात्पराचीनं अंतकःकालःतद्ब्रह्मअप्येतिगच्छति प्रलयंतेकालोपितत्रलीयतइत्यर्थः अणीयइतिदुर्लक्ष्यं क्षुरधारयासममितिअत्यंतावहितेनग्राह्यं महच्चपर्वतेभ्यइतिउपलक्षणंसर्वस्य सर्वस्मादपिमहदित्यर्थः ॥ २९ ॥ प्रतिष्ठाअधिष्ठानं अमृतंनिर्विकारं विकारोहिविकारांतरमापद्यमानोमृतउच्यते लोक्यंतइतिलोकादृश्यमात्रं ब्रह्मबृहत् यशोरमणीयमपितदेव तस्यनाममहद्यशइतिहिश्रुतेः तस्मादुपादानात्कनकात्कुंडलादीनीवभूतानिजातानि यतःतत्रैवप्रलयंमृदिघटइवयांति एतेनब्रह्मणोजगत्कारणत्वमुक्तं तथाचश्रुतिः यतोवाइमानिभूतानिजायंते येनजातानिजीवंति यत्प्रयंत्यभिसंविशंतीति तद्विजिज्ञासस्व तद्ब्रह्मेति ॥ ३० ॥

Digitized by Google